

predmetno biće. Budući da ni zbiljski čovjek kao takav, pa zato ni priroda - čovjek je čovječna priroda - nije učinjen subjektom, nego samo čovjekova apstrakcija, samosvijest, to predmetnost može biti samo ospoljena samosvijest) jednaka je ospoljenoj samosvijesti, a predmetnost je postavljena tim ospoljenjem. Sasvim je prirodno da živo, prirodno biće, obdareno i obskrbljeno predmetima, tj. materijalnim suštinskim snagama, ima isto tako zbiljske prirodne predmete svoga bića, kao i da njegovo samoospoljenje znači postavljanje zbiljskog predmetnog svijeta, ali u obliku spoljašnosti, svijeta koji, dakle, ne pripada njegovu biću, koji mu je nadmoćan. Nema tu ničeg neshvatljivog i zagonetnog. Naprotiv, suprotno bi bilo zagonetno. Ali isto je tako jasno da samosvijest, tj. njeno ospoljenje može postaviti samo predmetnost tj. opet samo apstraktnu stvar, stvar apstrakcije, a nikakav zbiljski predmet. Stoga je, dalje, jasno da predmetnost u odnosu na samosvijest nije uopće ništa samostalno, suštinsko, nego obično stvorenje, nešto što ono postavlja, a to postavljeno umjesto da se samo potvrđuje, samo je potvrđivanje akta postavljenja koji u jednom momentu fiksira svoju energiju kao proizvod i dodjeljuje mu prividno - ali samo za momenat - ulogu samostalnog, zbiljskoga bića.

Kada zbiljski, tjelesan čovjek, koji stoji na čvrstoj, okrugloj Zemlji, koja izdiše i udiše sve prirodne snage, postavlja svoje zbiljske, predmetne suštinske snage pomoću svog ospoljenja kao strane predmete, onda subjekt nije postavljanje; to je subjektivnost predmetnih suštinskih snaga, čija akcija mora stoga biti predmetna. Predmetno biće djeluje predmetno, a ono ne bi djelovalo predmetno kad predmetnost ne bi ležala u njegovom suštinskom odredjenju. Ono stvara, postavlja samo predmete, jer su ga predmeti postavili, jer je svojim porijeklom priroda. U aktu postavljanja ono ne pada, dakle, iz svoje "čiste djelatnosti" u stvaranju predmeta, nego njegov predmetni proizvod potvrđuje njegovu predmetnu djelatnost, njegovu djelatnost kao djelatnost predmetnog prirodnog bića.

Ovdje vidimo kako se provedeni naturalizam ili humanizam razlikuje i od idealizma i od materijalizma, a istovremeno je njihova istina koja ih ujedinjuje. Istovremeno vidimo kao je samo naturalizam sposoban da shvati akt svjetske historije.

(Čovjek je neposredno prirodno biće. Kao prirodno biće i kao živo prirodno biće, on je obdaren djelomično prirodnim, životnim snagama, on je djelatno prirodno biće; te snage egzistiraju u njemu kao sklonosti i sposobnosti, kao nagoni; on je djelomično prirodno, tjelesno, osjetilno,